

Μιά εναλλακτική θεώρηση του προβλήματος: Αντιμετώπιση της προβλεπόμενης υπέρβασης του ορίου δανεισμού με τιμολογιακές αναπροσαρμογές.

Ένας εναλλακτικός τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος της προβλεπόμενης υπέρβασης του ορίου δανεισμού των ΔΕΚΟ είναι ο περιορισμός του και η αντιμετώπισή του αποκλειστικά στα πλαίσια των ΔΕΚΟ, αγνοώντας τις ευρύτερες οικονομικές διαστάσεις του. Σύμφωνα με αυτή την επιχειρηματολογία πρέπει να διατηρηθεί ο αρχικός στόχος δανεισμού των ΔΕΚΟ με αναγκάιες αναπροσαρμογές των τιμολογίων και περικοπές δαπανών όχι μόνο εκείνων των ΔΕΚΟ που προβλέπουν υπέρβαση του ορίου δανεισμού των αλλά όλων όσων έχουν ευχέρεια αναπροσαρμογής των τιμολογίων τους και περικοπής των δαπανών τους. Η αύξηση των εσόδων από την υιοθέτηση αυτής της λύσης μπορεί να κατανεμηθεί στις ΔΕΚΟ εκείνες που προβλέπουν υπέρβαση του ορίου δανεισμού τους μέσω υποχρεωτικής κατάθεσης των πρόσθετων εσόδων σε ένα κοινό τραπεζικό λογαριασμό.

Ενώ η λύση αυτή φαίνεται να είναι η ευκολότερη από πλευράς πρακτικής εφαρμογής, είναι η λιγότερη επιθυμητή (κατά την κρίση του γράφοντος) από οικονομικής άποψης αφού αγνοεί τη φύση του προβλήματος για την κάθε επιχείρηση χωριστά. Στην ουσία αποτελεί μία αύξηση εμμέσων φόρων (σε ένα οικονομικό σύστημα στο οποίο οι έμμεσοι φόροι είναι ήδη δυσανάλογα μεγάλοι σε σχέση με άλλα είδη φόρων) όχι βάσει κάποιας οικονομικής αρχής (π.χ. της αρχής του "άριστου" σχεδιασμού εμμέσων φόρων) αλλά με βάση το αν το προϊόν παράγεται από Δημόσια Επιχείρηση ή Οργανισμό.

Εάν, για λόγους πρακτικής εφαρμογής, υιοθετηθεί η μέθοδος αυτή σε βάρος των οικονομικά ορθολογικότερων αλλά ίσως περισσότερο δυσεφάρμοστων λύσεων που προτάθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο, ο τρόπος εφαρμογής της είναι ο εξής:

1. Από το σύνολο της προβλεπόμενης υπέρβασης των 44 δισ.δρχ. αφαιρούμε ένα ποσό ανάλογο με τις ελαστικές δαπάνες που μπορούν να περικοπούν για το β'εξάμηνο του 1986. Ας υποθέσουμε κάπως πρόχειρα ότι η ΔΕΗ μπορεί να περικόψει 5 δισ.δρχ. από τις δαπάνες της το β'εξάμηνο του 1986, η ΟΑ 1,8 δισ.δρχ., ο ΟΣΕ 1,7 δισ.δρχ. ενώ το ΙΚΑ, λόγω της φύσης του, δεν μπορεί να ελαττώσει τις δαπάνες του. Εάν αυτές οι περικοπές πραγματοποιηθούν μένει ένα υπόλοιπο υπέρβασης ίσο με 35,5 δισ.δρχ.
2. Το ποσό αυτό μπορεί να καλυφθεί με αυξήσεις τιμολογίων των ΔΕΚΟ που έχουν την ευχέρεια να κάνουν τιμολογιακές αναπροσαρμογές. Αν περιορίσουμε το πρόβλημα στις ΔΕΚΟ εκείνες στις οποίες έχει τεθεί δανειακός στόχος και συγχρόνως εξαιρέσουμε το ΙΚΑ και την ΕΑΒ λόγω του ότι δεν έχουν την δυνατότητα αύξησης των εσόδων τους βραχυπρόθεσμα, οι υποψήφιες για τιμολογιακές αναπροσαρμογές Δημόσιες Επιχειρήσεις είναι οι: ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΥΔΑΠ, ΟΑΣ, ΟΑ, ΟΣΕ, ΕΛΤΑ. Ο Πίνακας 2 είναι ένα σενάριο τιμολογιακών αναπροσαρμογών για το β'εξάμηνο του 1986 και αντιστοίχων εσόδων, το οποίο βασίζεται και στις υπάρχουσες μελέτες εξυγίανσης των ΔΕΚΟ. Δείχνει επίσης και τις επιπτώσεις των αναπροσαρμογών αυτών στον δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ).

Πίνακας 2

	Αύξηση εσόδου (ΔΙΣ.ΔΡΧ.)	Αύξηση τιμής	Επίπτωση στον ΔΤΚ (Δεκέμβρης με Δεκέμβρη)	Μέση επίπτωση στον ΔΤΚ (β'εξαμ.1986)
ΔΕΗ	17,00	17%	0,60%	0,30%
ΟΤΕ	8,00	16%	0,18%	0,09%
ΥΔΡΕΥΣΗ (ΕΥΔΑΠ-ΟΥΘ)	2,50	30%	0,15%	0,075%
ΟΑΣ	2,30	33%	0,30%	0,15%
ΟΑ (ΕΙΣ.ΕΣΩΤ)	2,30	20%	0,04%	0,02%
ΟΣΕ	1,80	30%	0,17%	0,085%
ΕΛΤΑ	1,38	20%	0,01%	0,005%
ΣΥΝΟΛΟ	35,30		1,45%	0,725%

3. Ένα πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπισθεί στα πλαίσια αυτής της ρύθμισης είναι ο τρόπος κατανομής των εσόδων στις ΔΕΚΟ εκείνες που ενδέχεται να υπερβούν το όριο δανεισμού τους (π.χ. από τον ΟΤΕ στο ΙΚΑ). Όπως ήδη αναφέρθηκε, μία λύση είναι να κατατεθούν υποχρεωτικά όλα τα επιπρόσθετα έσοδα σε ένα κοινό τραπεζικό λογαριασμό. Μια άλλη λύση είναι να μειωθεί το όριο δανεισμού σε ορισμένες ΔΕΚΟ κατά το ποσό αύξησης των εσόδων τους από τις τιμολογιακές αναπροσαρμογές και να αυξηθεί σε άλλες που προβλέπουν υπέρβαση (π.χ. στο ΙΚΑ). Το πρόβλημα με τη λύση αυτή είναι ότι η αύξηση των εσόδων ενδέχεται να είναι μεγαλύτερη του ορίου δανεισμού: π.χ. ο ΟΤΕ έχει όριο δανεισμού για το 1986 2,6 δισ.δρχ. περίπου ενώ με την προτεινόμενη τιμολογιακή αναπροσαρμογή τα έσοδά του θα αυξηθούν κατά 8 δισ.δρχ. Θα πρέπει λοιπόν όχι μόνο να ελαττωθεί το όριο δανεισμού του στο μηδέν αλλά και να προβεί σε υποχρεωτική αποταμίευση (κατάθεση στο τραπεζικό σύστημα) 5,4 δισ.δρχ. Το πρόβλημα αυτό δεν μπορεί να αποφευχθεί με το να περιοριστούν οι τιμολογιακές αναπροσαρμογές στις ΔΕΚΟ εκείνες που έχουν μεγάλα όρια δανεισμού (ΔΕΗ, ΟΑΣ) διότι κάτι τέτοιο θα σήμαινε απαγορευτικά μεγάλες τιμολογιακές αναπροσαρμογές σε προϊόντα και υπηρεσίες με σημαντική συμμετοχή στον δείκτη τιμών καταναλωτή (ηλεκτρικό, αστικές συγκοινωνίες). Τέλος, όποια λύση και αν υιοθετηθεί για την κατανομή των εσόδων, θα πρέπει να απαλάσσει τα επιπρόσθετα αυτά έσοδα των ΔΕΚΟ από τον φόρο εισοδήματος.

4. Στον Πίνακα 2 περιλάβαμε μόνο τις ΔΕΚΟ εκείνες για τις οποίες (α) έχει τεθεί όριο δανεισμού και (β) οι τιμολογιακές αναπροσαρμογές δικαιολογούνται σε κάποιο βαθμό από τις ήδη υπάρχουσες ή σε εξέλιξη ευρισκόμενες μελέτες εξυγίανσης. Υπάρχουν όμως πολλές ακόμη ΔΕΚΟ που ναι μεν δεν υπόκεινται σε όριο δανεισμού (προβλέπεται μάλιστα να είναι, στο σύνολό τους, καθαροί αποταμιευτές), αλλά θα μπορούσαν να προβούν σε κάποιες τιμολογιακές αναπροσαρμογές (π.χ. ο Οργανισμός της Διώρυγας της Κορίνθου δεν έχει αναπροσαρμόσει τις τιμές του για πολλά χρόνια). Εάν θα μπορούσε να εξα-

σφαλισθεί ότι η αύξηση των εσόδων τους από ενδεχόμενες αυξήσεις των τιμών τους θα πήγαινε σε ένα κοινό τραπεζικό λογαριασμό χωρίς να αποδοθεί στα αρμόδια υπουργεία, τότε οι απαιτούμενες αυξήσεις τιμών θα ήταν πολύ χαμηλότερες από αυτές που αναφέρονται στον Πίνακα 2 (θα ήταν της τάξης του 10-12% περίπου κατά μέσο όρο) .